

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 21ης Ιανουαρίου 2021 *

«Αίτηση αναιρέσεως – Πρόσβαση στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 – Άρθρο 10 – Άρνηση προσβάσεως – Προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου περί αρνήσεως παροχής προσβάσεως σε έγγραφο – Δημοσιοποίηση του εγγράφου με σχόλια τρίτου μετά την άσκηση της προσφυγής – Κατάργηση της δίκης από το Γενικό Δικαστήριο λόγω απώλειας του εννόμου συμφέροντος – Πλάνη περί το δίκαιο»

Στην υπόθεση C-761/18 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2018,

Päivi Leino-Sandberg, κάτοικος Ελσίνκι (Φινλανδία), εκπροσωπούμενη από τους O. W. Brouwer και B. A. Verheijen, advocaten, καθώς και από τον S. Schubert, Rechtsanwalt,

αναιρεσείουσα,

υποστηριζόμενη από:

τη **Δημοκρατία της Φινλανδίας**, εκπροσωπούμενη από την M. Pere,

το **Βασίλειο της Σουηδίας**, εκπροσωπούμενο αρχικώς από τις A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg και H. Eklinder, εν συνεχεία από τις C. Meyer-Seitz, H. Shev και H. Eklinder,

παρεμβαίνοντες στη διαδικασία αναιρέσεως,

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, εκπροσωπούμενο από τις C. Burgos, I. Αναγνωστοπούλου και L. Vétillard,

καθού πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, M. Pešič, E. Juhász, K. Λυκούργο και I. Jarukaitis (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: A. Calot Escobar

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιουλίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Päivi Leino-Sandberg ζητεί την αναίρεση της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Leino-Sandberg κατά Κοινοβουλίου (T-421/17, μη δημοσιευθείσα, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, EU:T:2018:628), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής της με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου A(2016) 15112, της 3ης Απριλίου 2017 (στο εξής: επίδικη απόφαση), με την οποία το Κοινοβούλιο αρνήθηκε να της παράσχει πρόσβαση στην απόφαση A(2015) 4931 του Κοινοβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2015, με αποδέκτη τον Emilio De Capitani.

Το ιστορικό της διαφοράς

- 2 Η αναιρεσείουσα, καθηγήτρια διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου στο University of Eastern Finland (Πανεπιστήμιο Ανατολικής Φινλανδίας), υπέβαλε στο Κοινοβούλιο, στο πλαίσιο δύο ερευνητικών προγραμμάτων σχετικών με τη διαφάνεια στους τριμερείς διαλόγους, αίτηση προσβάσεως σε έγγραφα του εν λόγω θεσμικού οργάνου. Στο πλαίσιο αυτό, ζήτησε ειδικώς να της παρασχεθεί πρόσβαση στην απόφαση A(2015) 4931 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2015, περί αρνήσεως παροχής στον E. De Capitani πλήρους προσβάσεως στα έγγραφα LIBE-2013-0091-02 και LIBE-2013-0091-03 [στο εξής: απόφαση A(2015) 4931 ή ζητηθέν έγγραφο]. Με την εν λόγω απόφαση, το Κοινοβούλιο αρνήθηκε, κατ' ουσίαν, στον E. De Capitani την πρόσβαση στην τέταρτη στήλη των δύο πινάκων που είχαν καταρτιστεί στο πλαίσιο των εν εξελίξει, τότε, τριμερών διαλόγων.
- 3 Η εν λόγω απόφαση αποτέλεσε το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε ο E. De Capitani και η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 18 Σεπτεμβρίου 2015 με αριθμό υποθέσεως T-540/15. Στο μεταξύ, ο E. De Capitani δημοσιοποίησε το εν λόγω έγγραφο διά της αναρτήσεως αυτού σε ένα ιστολόγιο (στο εξής: επίμαχο έγγραφο).
- 4 Με την επίδικη απόφαση το Κοινοβούλιο αρνήθηκε να παράσχει στην νυν αναιρεσείουσα (στο εξής: αναιρεσείουσα) πρόσβαση στο ζητηθέν έγγραφο για τον λόγο ότι, καθόσον ο αποδέκτης του το είχε προσβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η ένδικη διαδικασία εξακολουθούσε να είναι εκκρεμής, η γνωστοποίησή του θα έθιγε την προστασία των δικαστικών διαδικασιών η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43).
- 5 Με την απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, E. De Capitani κατά Κοινοβουλίου (T-540/15, EU:T:2018:167), το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση A(2015) 4931.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

- 6 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Ιουλίου 2017, η αναιρεσείουσα άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως. Η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας ζήτησαν να παρέμβουν στη διαδικασία υπέρ της αναιρεσείουσας.
- 7 Στις 14 Νοεμβρίου 2017, το Γενικό Δικαστήριο, με μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας βάσει του άρθρου 89 του Κανονισμού Διαδικασίας του, ζήτησε, μεταξύ άλλων, από την αναιρεσείουσα να δηλώσει αν θεωρούσε ότι το αίτημά της είχε ικανοποιηθεί από το γεγονός ότι είχε τη δυνατότητα να λάβει γνώση του επίδικου εγγράφου στο διαδίκτυο. Στις 27 Μαρτίου 2018, με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 130, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Κοινοβούλιο υπέβαλε αίτημα καταργήσεως της δίκης.
- 8 Στις 20 Απριλίου 2018, η αναιρεσείουσα κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου τις παρατηρήσεις της επί του αιτήματος καταργήσεως της δίκης, ζητώντας από το Γενικό Δικαστήριο να το απορρίψει.
- 9 Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής της αναιρεσείουσας, δεδομένου ότι, κατόπιν της δημοσιοποίησεως του επίδικου εγγράφου στο διαδίκτυο, η εν λόγω προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου. Το Γενικό Δικαστήριο απέκλεισε την εφαρμογή της νομολογίας κατά την οποία ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του για ακύρωση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης, προς αποτροπή του ενδεχομένου επαναλήψεως της προβαλλομένης πλημμέλειας την οποία ενέχει η εν λόγω πράξη στο μέλλον. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, η άρνηση του Κοινοβουλίου αφορούσε ειδικά τη συγκεκριμένη περίπτωση και είχε *ad hoc* χαρακτήρα.

Τα αιτήματα των διαδίκων ενώπιον του Δικαστηρίου

- 10 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:
 - να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη·
 - να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς·
 - να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα, και
 - να κρίνει ότι οι παρεμβαίνοντες φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.
- 11 Η Δημοκρατία της Φινλανδίας ζητεί από το Δικαστήριο:
 - να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, και
 - να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προς επανεξέταση.
- 12 Το Βασίλειο της Σουηδίας ζητεί από το Δικαστήριο:
 - να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, και
 - να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς.

- 13 Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναίρεσεως, και
 - να καταδικάσει την ανααιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναίρεσεως

- 14 Προς στήριξη της αιτήσεως της αναίρεσεως, η ανααιρεσείουσα προβάλλει δύο λόγους αναίρεσεως. Με τον πρώτο λόγο αναίρεσεως, η ανααιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο το γεγονός ότι κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου και ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως. Με τον δεύτερο λόγο αναίρεσεως, η ανααιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο το γεγονός ότι έκρινε ότι η δημοσίευση του επίμαχου εγγράφου από τρίτον είχε ως συνέπεια την απώλεια του εννόμου συμφέροντός της.

Επί του πρώτου λόγου αναίρεσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 15 Με τον πρώτο λόγο αναίρεσεως, ο οποίος περιλαμβάνει δύο αιτιάσεις, η ανααιρεσείουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η δημοσίευση του επίμαχου εγγράφου στο διαδίκτυο από τον αποδέκτη του είχε καταστήσει άνευ αντικειμένου την προσφυγή σε πρώτο βαθμό.
- 16 Η ανααιρεσείουσα υποστηρίζει, αφενός, ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή που απορρέει από την απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2018, ClientEarth κατά Επιτροπής (C-57/16 P, EU:C:2018:660), κατά την οποία μια διαφορά διατηρεί το αντικείμενό της όταν, παρά τη δημοσίευση των ζητηθέντων εγγράφων, το θεσμικό όργανο που είχε αρχικώς αρνηθεί την πρόσβαση στα έγγραφα αυτά δεν ανακαλεί την απόφασή του. Εν προκειμένω, το Κοινοβούλιο δεν ανακάλεσε την επίδικη απόφαση.
- 17 Αφετέρου, η ανααιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι εφάρμοσε ένα υπερβολικά αυστηρό και εσφαλμένο κριτήριο, καθόσον περιορίστηκε να εξετάσει αν αυτή μπορούσε «κατά τρόπο απολύτως νόμιμο» να χρησιμοποιήσει το επίμαχο έγγραφο κατόπιν της δημοσιεύσεώς του από τον E. De Capitani στο ιστολόγιό του. Συγκεκριμένα, και ενώ ο ίδιος ο E. De Capitani ανέφερε ότι το δημοσιευμένο κείμενο του ζητηθέντος εγγράφου ήταν «ένα κείμενο στο οποίο [αυτός είχε] υπογραμμίσει χωρία και είχε προσθέσει σημειώσεις», η ανααιρεσείουσα υπογραμμίζει ότι η ιδιότητά της ως ερευνήτριας υποχρεούμενης να τηρεί τα ακαδημαϊκά πρότυπα ποιότητας, αντικειμενικότητας και δεοντολογίας την υποχρέωνε να χρησιμοποιεί μόνον πληροφορίες προερχόμενες από αυθεντικές πηγές. Εξάλλου, από το αντικείμενο του κανονισμού 1049/2001 δεν προκύπτει ότι ο εν λόγω κανονισμός πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η δημοσίευση εγγράφου από τρίτον μπορεί να υποκαταστήσει τη δημόσια πρόσβαση την οποία παρέχει το οικείο θεσμικό όργανο δυνάμει του ως άνω κανονισμού.
- 18 Η Φινλανδική και η Σουηδική Κυβέρνηση συντάσσονται με τα επιχειρήματα της ανααιρεσείουσας και φρονούν ότι το αντικείμενο της προσφυγής δεν έχει εκλείψει.
- 19 Ειδικότερα, η Φινλανδική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι, εξ όσων γνωρίζει, το Δικαστήριο ουδέποτε αποφάνθηκε ότι η δημοσιοποίηση εγγράφου από τρίτον ασκεί επιρροή προκειμένου να εκτιμηθεί αν, σε υπόθεση σχετική με την εφαρμογή του κανονισμού 1049/2001, το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος εξακολουθεί να υφίσταται. Η ως άνω κυβέρνηση υποστηρίζει, επιπλέον, ότι οι περιπτώσεις για τις οποίες επρόκειτο στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν η διάταξη της

- 11ης Δεκεμβρίου 2006, Weber κατά Επιτροπής (T-290/05, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2006:381), και οι αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2012, Jurašionis κατά Συμβουλίου (T-63/10, EU:T:2012:516), και της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA (T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530), στις οποίες παρέπεμψε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 27 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, διαφέρουν από την επίμαχη εν προκειμένω περίπτωση.
- 20 Το Κοινοβούλιο ζητεί την απόρριψη του πρώτου λόγου αναιρέσεως.
- 21 Αφενός, το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως και εκείνα τα οποία οδήγησαν στην έκδοση της αποφάσεως της 4ης Σεπτεμβρίου 2018, ClientEarth κατά Επιτροπής (C-57/16 P, EU:C:2018:660), διαφέρουν και ότι η συλλογιστική την οποία ακολούθησε το Δικαστήριο στην ως άνω απόφαση δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση. Το μοναδικό κοινό σημείο μεταξύ της ως άνω αποφάσεως και της υπό κρίση υποθέσεως έγκειται στο γεγονός ότι το οικείο θεσμικό όργανο δεν προέβη σε ανάκληση της επίδικης αποφάσεως.
- 22 Αφετέρου, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι το επιχείρημα σχετικά με τα πρότυπα ποιότητας και με το ότι ένας πανεπιστημιακός δεν είναι δυνατόν να βασιστεί σε έρευνες στο διαδίκτυο δεν προβλήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Επομένως, συνιστά νέο ισχυρισμό ο οποίος διευρύνει το αντικείμενο της διαφοράς και ο οποίος πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί ως απαράδεκτος.
- 23 Επιπλέον, το Κοινοβούλιο παρατηρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν διαπίστωσε ότι, ούτε καν εξέτασε αν, η δημοσίευση του επίμαχου εγγράφου από τον E. De Caritani μπορούσε εγκύρως να υποκαταστήσει τη δημόσια πρόσβαση στο έγγραφο, αλλά εξέτασε μόνον αν η αναιρεσείουσα μπορούσε να το χρησιμοποιήσει κατά τρόπο απολύτως νόμιμο για το πανεπιστημιακό έργο της.
- 24 Επιπροσθέτως, όσον αφορά το επιχείρημα της Φινλανδικής Κυβέρνησης ότι η αναιρεσείουσα δεν μπορούσε να είναι εντελώς βέβαιη ως προς τον νόμιμο χαρακτήρα της δημοσιεύσεως και της χρήσεως του επίμαχου εγγράφου, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η αναιρεσείουσα ουδέποτε εξέφρασε αμφιβολίες όσον αφορά το ότι ο αποδέκτης του ζητηθέντος εγγράφου E. De Caritani ήταν πράγματι το πρόσωπο το οποίο είχε δημοσιεύσει το επίμαχο έγγραφο. Το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι, ως προς το σημείο αυτό, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία.
- 25 Τέλος, το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Φινλανδική Κυβέρνηση, από τη νομολογία η οποία μνημονεύεται στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο έθεσε ένα γενικό κριτήριο καθόσον έκρινε ότι μια προσφυγή περί ακυρώσεως αποφάσεως με την οποία δεν παρέχεται πρόσβαση σε έγγραφα δεν έχει πλέον αντικείμενο, αν έχει παρασχεθεί πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα από τρίτον, δεδομένου ότι ο αιτών μπορεί να έχει πρόσβαση στα έγγραφα αυτά και να τα χρησιμοποιεί κατά τρόπο εξίσου νόμιμο ως εάν τα είχε αποκτήσει σε συνέχεια αιτήσεως υποβληθείσας βάσει του κανονισμού 1049/2001.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 26 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα, υποστηριζόμενη από τη Φινλανδική και τη Σουηδική Κυβέρνηση, προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο, καθόσον έκρινε ότι η προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Αφενός, με την πρώτη αιτίαση που προβάλλει, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι το Κοινοβούλιο δεν ανακάλεσε την επίδικη απόφαση, η προσφυγή διατηρούσε το αντικείμενό της. Αφετέρου, με τη δεύτερη αιτίαση που προβάλλει, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε ένα υπερβολικά αυστηρό και εσφαλμένο κριτήριο, καθόσον περιορίστηκε να εξετάσει αν αυτή μπορούσε νομίμως να χρησιμοποιήσει το επίμαχο έγγραφο κατόπιν της δημοσιοποίησής του από τρίτον στο διαδίκτυο, υπό τη μορφή κειμένου με σχόλια και υπογραμμίσεις, ενώ η ιδιότητά της ως ακαδημαϊκής ερευνητριάς την υποχρέωνε να χρησιμοποιεί μόνον πληροφορίες προερχόμενες από αυθεντικές πηγές.

- 27 Όσον αφορά την ένσταση απαραδέκτου, περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως και η οποία στηρίζεται στο ότι η δεύτερη αιτίαση δεν προβλήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, αν επιτρεπόταν σε διάδικο να προβάλλει για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρισμό που δεν είχε προβάλλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, τούτο θα σήμαινε ότι ο διάδικος αυτός θα είχε τη δυνατότητα να υποβάλει στην κρίση του Δικαστηρίου διαφορά με ευρύτερο περιεχόμενο απ' ό,τι η διαφορά της οποίας επελήφθη το Γενικό Δικαστήριο. Στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται κατ' αρχήν στον έλεγχο της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτιμήσεως των ισχυρισμών που συζητήθηκαν ενώπιόν του. Εντούτοις, επιχείρημα που δεν προβλήθηκε πρωτοδίκως δεν συνιστά νέο ισχυρισμό, απαράδεκτο κατ' αναίρεση, εφόσον το επιχείρημα αυτό αποτελεί απλώς περαιτέρω ανάπτυξη επιχειρήματος που έχει προβληθεί στο πλαίσιο λόγου περιλαμβανομένου στο εισαγωγικό δικόγραφο που είχε κατατεθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (απόφαση της 10ης Απριλίου 2014, *Areva κ.λπ. κατά Επιτροπής*, C-247/11 P και C-253/11 P, EU:C:2014:257, σκέψεις 113 και 114 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 28 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι η αναιρεσείουσα υποστήριξε, κατ' ουσίαν, με το σημείο 3 των παρατηρήσεων που υπέβαλε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου επί του αιτήματος καταργήσεως της δίκης, ότι ένα έγγραφο δεν δύναται να θεωρηθεί ότι έχει «δημοσιευθεί», αυτό καθεαυτό, όταν έχει δημοσιοποιηθεί στο διαδίκτυο από ιδιώτη, δεδομένου ότι η δημοσιοποίηση αυτή δεν είναι συγκρίσιμη με την πρόσβαση στο έγγραφο την οποία παρέχει το θεσμικό όργανο ή με τη δημοσίευσή του από το θεσμικό αυτό όργανο.
- 29 Επομένως, και παρά το γεγονός ότι η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε ρητώς, σε πρώτο βαθμό, ότι η ιδιότητά της ως ερευνήτριας υποχρεούμενης να τηρεί τα ακαδημαϊκά πρότυπα ποιότητας και αντικειμενικότητας την υποχρέωνε να χρησιμοποιεί μόνον πληροφορίες προερχόμενες από αυθεντικές πηγές, η δεύτερη αιτίαση, με την οποία προβάλλεται ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε ένα υπερβολικά αυστηρό και εσφαλμένο κριτήριο, καθόσον στηρίχθηκε στο γεγονός ότι η αναιρεσείουσα μπορούσε νομίμως να χρησιμοποιήσει το επίμαχο έγγραφο μετά τη δημοσίευσή του από τρίτον, συνιστά ανάπτυξη του επιχειρήματος που η αναιρεσείουσα είχε προβάλλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.
- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές, η δεύτερη αιτίαση του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι παραδεκτή.
- 31 Όσον αφορά το βάσιμο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, επισημαίνεται ότι, με τη σκέψη 27 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία του κατά την οποία «προσφυγή περί ακυρώσεως αποφάσεως με την οποία δεν παρέχεται πρόσβαση σε έγγραφα δεν έχει πλέον αντικείμενο, αν έχει παρασχεθεί πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα από τρίτον, δεδομένου ότι ο αιτών μπορεί να έχει πρόσβαση στα έγγραφα αυτά και να τα χρησιμοποιεί κατά τρόπο εξίσου νόμιμο ως εάν τα είχε αποκτήσει σε συνέχεια της αιτήσεως την οποία υπέβαλε βάσει του κανονισμού 1049/2001». Επιπλέον, με τη σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η ως άνω νομολογία είχε, κατά μείζονα λόγο, εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, «δεδομένου ότι το πλήρες κείμενο του [επίμαχου] εγγράφου [είχε] καταστεί προσβάσιμο από τον ίδιο τον αποδέκτη του εγγράφου, οπότε δεν [υπήρχε] καμία αμφιβολία ότι η προσφεύγουσα [μπορούσε] να το χρησιμοποιήσει κατά τρόπο απολύτως νόμιμο για τους σκοπούς της πανεπιστημιακής της έρευνας».
- 32 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος πρέπει, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της προσφυγής, να υφίσταται κατά τον χρόνο ασκήσεώς της, άλλως η προσφυγή κρίνεται απαράδεκτη. Το αντικείμενο αυτό της διαφοράς πρέπει να εξακολουθεί να υφίσταται, όπως και το έννομο συμφέρον, μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, άλλως παρέλκει η έκδοση αποφάσεως, στοιχείο το οποίο προϋποθέτει ότι η προσφυγή πρέπει να μπορεί, με το αποτέλεσμά της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε (αποφάσεις της 28ης Μαΐου 2013, *Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, C-239/12 P, EU:C:2013:331, σκέψη 61, της 23ης Νοεμβρίου 2017, *Bionorica και Diapharm κατά Επιτροπής*, C-596/15 P

και C-597/15 P, EU:C:2017:886, σκέψεις 84 και 85, της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, Bank Mellat κατά Συμβουλίου, C-430/16 P, EU:C:2018:668, σκέψη 50, και της 17ης Οκτωβρίου 2019, Alcogroup και Alcodis κατά Επιτροπής, C-403/18 P, EU:C:2019:870, σκέψη 24).

- 33 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι, ακόμη και αν το επίμαχο έγγραφο δημοσιοποιήθηκε από τρίτον, η επίδικη απόφαση δεν ανακλήθηκε τυπικώς από το Κοινοβούλιο, οπότε η διαφορά, αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, ιδίως με τις σκέψεις 27 και 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, διατήρησε το αντικείμενό της (πρβλ. απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2018, ClientEarth κατά Επιτροπής, C-57/16 P, EU:C:2018:660, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 34 Επομένως, προκειμένου να εξακριβωθεί αν το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να αποφανθεί επί της ουσίας της προσφυγής, πρέπει να εξεταστεί, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, αν η αναιρεσείουσα μπορούσε ακόμη να επικαλεστεί, παρά τη δημοσιοποίηση αυτή, έννομο συμφέρον, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι πρέπει να καθοριστεί αν η αναιρεσείουσα πέτυχε, μέσω της εν λόγω δημοσιοποίησης, την πλήρη επίτευξη των στόχων που επιδίωκε με την αίτησή της προσβάσεως στο οικείο έγγραφο (πρβλ. απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2018, ClientEarth κατά Επιτροπής, C-57/16 P, EU:C:2018:660, σκέψη 47).
- 35 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, μολονότι είναι αληθές ότι το έννομο συμφέρον, το οποίο πρέπει να εξακολουθεί να υφίσταται έως την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, άλλως παρέλκει η έκδοση τέτοιας αποφάσεως, συνιστά διαδικαστική προϋπόθεση ανεξάρτητη από το ουσιαστικό δίκαιο το οποίο έχει εφαρμογή επί της ουσίας της διαφοράς, εντούτοις, δεν μπορεί να διαχωριστεί από το δίκαιο αυτό, δεδομένου ότι η ύπαρξη του εννόμου συμφέροντος εκτιμάται υπό το πρίσμα του ουσιαστικού αιτήματος που διατυπώθηκε με το εισαγωγικό δικόγραφο.
- 36 Συναφώς υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική του σκέψη 1, ο κανονισμός 1049/2001 εντάσσεται στο πλαίσιο της εκφραζόμενης στο άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ βούλησης του νομοθέτη της Ένωσης να διανοιχθεί νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες (απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2018, ClientEarth κατά Επιτροπής, C-57/16 P, EU:C:2018:660, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 37 Ο θεμελιώδης αυτός στόχος της Ένωσης αντικατοπτρίζεται επίσης, αφενός, στο άρθρο 15, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης διεξάγουν τις εργασίες τους όσο το δυνατόν πιο ανοικτά, όπως επιβεβαιώνεται επίσης στο άρθρο 10, παράγραφος 3, ΣΕΕ και στο άρθρο 298, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και, αφετέρου, στην κατοχύρωση του δικαιώματος προσβάσεως στα έγγραφα με το άρθρο 42 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2018, ClientEarth κατά Επιτροπής, C-57/16 P, EU:C:2018:660, σκέψη 74 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 38 Σε αυτό το πλαίσιο, σκοπός του κανονισμού 1049/2001 είναι, όπως αναφέρεται στην τέταρτη αιτιολογική σκέψη και το άρθρο του 1, να παράσχει στο κοινό το δικαίωμα μιας όσο το δυνατόν ευρύτερης προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων (απόφαση της 1ης Ιουλίου 2008, Σουηδία και Turco κατά Συμβουλίου, C-39/05 P και C-52/05 P, EU:C:2008:374, σκέψη 33).
- 39 Προς τούτο, το άρθρο 2 του κανονισμού 1049/2001 προβλέπει, στην παράγραφο 1, ότι «[κ]άθε πολίτης της Ένωσης και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα των θεσμικών οργάνων, υπό την επιφύλαξη των αρχών, όρων και περιορισμών που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό», και προσθέτει, στην παράγραφο 4, ότι «[μ]ε την επιφύλαξη των άρθρων 4 και 9 [του κανονισμού αυτού], παρέχεται στο κοινό πρόσβαση στα έγγραφα είτε ύστερα από γραπτή αίτηση, είτε απευθείας σε ηλεκτρονική μορφή ή μέσω μητρώου εγγράφων».

- 40 Επομένως, ο εν λόγω κανονισμός καθιερώνει, αφενός, το δικαίωμα, καταρχήν, κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στα έγγραφα θεσμικού οργάνου και, αφετέρου, την υποχρέωση, καταρχήν, ενός θεσμικού οργάνου να παρέχει πρόσβαση στα έγγραφά του.
- 41 Το άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού απαριθμεί περιοριστικώς τις εξαιρέσεις από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων βάσει των οποίων τα θεσμικά όργανα μπορούν να αρνούνται την πρόσβαση σε έγγραφο, τούτο δε προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η γνωστοποίησή του να θίξει κάποιο από τα συμφέροντα που προστατεύει το εν λόγω άρθρο 4 (πρβλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2013, Jurašionis κατά Συμβουλίου, C-576/12 P, EU:C:2013:777, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 42 Όσον αφορά το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού, το οποίο αφορά τις λεπτομέρειες προσβάσεως σε έγγραφα κατόπιν αιτήσεως, αυτό προβλέπει, στην παράγραφο 1, ότι η πρόσβαση αυτή «ασκείται είτε με επιτόπια εξέταση, είτε με χορήγηση αντιγράφου, συμπεριλαμβανομένου, εφόσον διατίθεται, του ηλεκτρονικού αντιγράφου, ανάλογα με την προτίμηση του αιτούντος».
- 43 Επιπλέον, παρατηρείται ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1049/2001 προβλέπει ότι «το θεσμικό όργανο μπορεί να εκπληρώσει την υποχρέωσή του ως προς την παροχή πρόσβασης σε έγγραφα, ενημερώνοντας τον αιτούντα με ποιον τρόπο μπορεί να αποκτήσει το ζητούμενο έγγραφο», τούτο όμως μόνον «[ε]άν ένα έγγραφο έχει ήδη δοθεί στη δημοσιότητα από το σχετικό θεσμικό όργανο και ο αιτών έχει εύκολη πρόσβαση σ' αυτό».
- 44 Επομένως, το οικείο θεσμικό όργανο, ενημερώνοντας τον αιτούντα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αποκτήσει το ζητηθέν έγγραφο, το οποίο το θεσμικό όργανο έχει ήδη δημοσιοποιήσει, εκπληρώνει την υποχρέωσή του περί παροχής προσβάσεως στο έγγραφο αυτό ως εάν το είχε γνωστοποιήσει το ίδιο απευθείας στον αιτούντα. Μια τέτοια πληροφορία αποτελεί, πράγματι, ουσιώδες προαπαιτούμενο για την επιβεβαίωση της πληρότητας, της ακεραιότητας και της νόμιμης χρήσεως του ζητηθέντος εγγράφου.
- 45 Αντιθέτως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το οικείο θεσμικό όργανο εκπλήρωσε την υποχρέωσή του περί παροχής προσβάσεως σε έγγραφο απλώς και μόνον επειδή το έγγραφο αυτό δημοσιοποιήθηκε από τρίτον και ο αιτών έλαβε γνώση αυτού.
- 46 Πράγματι, σε αντίθεση με την περίπτωση κατά την οποία το θεσμικό όργανο δημοσιοποίησε το ίδιο ένα έγγραφο, παρέχοντας ως εκ τούτου στον αιτούντα τη δυνατότητα να λάβει γνώση του εγγράφου και να κάνει χρήση του κατά τρόπο νόμιμο, όντας, συγχρόνως, βέβαιος για την πληρότητα και την ακεραιότητα του εν λόγω εγγράφου, ένα έγγραφο το οποίο έχει δημοσιοποιηθεί από τρίτο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά επίσημο έγγραφο ή ότι εκφράζει την επίσημη θέση θεσμικού οργάνου, ελλείψει σαφούς εγκρίσεως εκ μέρους του θεσμικού οργάνου ότι αυτό το οποίο αποκτήθηκε προέρχεται όντως από το θεσμικό όργανο και εκφράζει την επίσημη θέση του.
- 47 Αν γινόταν δεκτή η θέση την οποία υποστηρίζει το Κοινοβούλιο και υιοθέτησε το Γενικό Δικαστήριο, το θεσμικό όργανο θα απαλλασσόταν από την υποχρέωσή του περί παροχής προσβάσεως στο ζητηθέν έγγραφο, ακόμη και αν δεν πληρούνταν καμία από τις προβλεπόμενες στον κανονισμό 1049/2001 προϋποθέσεις οι οποίες θα του επέτρεπαν να απαλλαγεί από την υποχρέωση αυτή.
- 48 Επομένως, σε περίπτωση όπως η επίμαχη εν προκειμένω, στην οποία η αναιρεσείουσα απέκτησε μόνον πρόσβαση στο επίμαχο έγγραφο που δημοσιοποιήθηκε από τρίτον και στην οποία το Κοινοβούλιο εξακολουθεί να της αρνείται την πρόσβαση στο ζητηθέν έγγραφο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρασχέθηκε στην προσφεύγουσα πρόσβαση, κατά την έννοια του κανονισμού 1049/2001, στο τελευταίο αυτό έγγραφο, ούτε, επομένως, ότι αυτή απώλεσε το έννομο συμφέρον της να ζητήσει την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, λόγω και μόνον της ως άνω δημοσιοποιήσεως. Αντιθέτως, σε μια τέτοια περίπτωση, η αναιρεσείουσα διατηρεί πραγματικό έννομο συμφέρον να της επιτραπεί η

πρόσβαση σε επικυρωμένο αντίγραφο του ζητηθέντος εγγράφου, κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού, το οποίο να διασφαλίζει ότι το εν λόγω θεσμικό όργανο είναι ο συντάκτης του εγγράφου και ότι το εν λόγω έγγραφο εκφράζει την επίσημη θέση του.

- 49 Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον εξομοίωσε, με τις σκέψεις 27 και 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, τη δημοσιοποίηση εγγράφου από τρίτο με τη δημοσιοποίηση του ζητηθέντος εγγράφου από το οικείο θεσμικό όργανο, κατά την έννοια του κανονισμού 1049/2001, και καθόσον συνήγαγε, με τη σκέψη 37 της διατάξεως αυτής, ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής της αναιρεσείουσας για τον λόγο ότι, καθόσον το έγγραφο είχε δημοσιοποιηθεί από τρίτον, η αναιρεσείουσα μπορούσε να έχει πρόσβαση σε αυτό και να το χρησιμοποιήσει κατά τρόπο εξίσου νόμιμο ως εάν το είχε αποκτήσει σε συνέχεια της αποδοχής αιτήσεως υποβληθείσας βάσει του εν λόγω κανονισμού.
- 50 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι πρέπει να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος αναιρέσεως και να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, χωρίς να απαιτείται να εξετασθούν τα λοιπά επιχειρήματα που προβλήθηκαν στο πλαίσιο αυτού του λόγου ούτε ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

- 51 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο έχει τη δυνατότητα, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, είτε να αποφανθεί το ίδιο οριστικώς επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.
- 52 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε το αίτημα του Κοινοβουλίου περί καταργήσεως της δίκης χωρίς να εξετάσει επί της ουσίας την προσφυγή της αναιρεσείουσας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η διαφορά δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση. Επομένως, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 53 Δεδομένου ότι η υπόθεση αναπέμπεται στο Γενικό Δικαστήριο, το Δικαστήριο επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Leino-Sandberg κατά Κοινοβουλίου (T-421/17, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:628).**
- 2) **Αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**
- 3) **Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)